Lid versus Věra Jourová

- CZ24 News | 2. června 2020

EU: Německý zpravodajský web Tichys Einblick ukázal cestu, jak bojovat s cenzurou na facebooku. Před bádensko-württemberským vrchním zemským soudem v Karlsruhe vyhrál soudní spor s „cenzorem“, najatým facebookem, aby ověřoval „pravdivost“ zveřejňovaných zpráv.

Soud podle německého deníku die Welt nařídil odstranit ze sociální sítě hodnotící komentář facebookového „cenzurního žoldnéře“ Correctiv. Ten označil za „částečné fake news“ článek o otevřeném dopisu, který generálnímu tajemníkovi OSN Antoniovi Guterresovi zaslalo 500 vědců, v němž zpochybňují tzv. „klimatickou nouzi“.

Correctiv je nevládní nezisková organizace, která sama sebe označuje jako „výzkumná síť“. Na základě obchodní smlouvy s facebookem v Německu prověřuje „pravdivost“ příspěvků, které nahlásí jiní uživatelé sociální sítě. U nás podobnou „cenzurní službu“ pro facebook nově provádí neziskovka Demagog. Pracovníci Correctivu označili článek o dopisu 500 vědců k tématu klimatické nouze za „částečně dezinformační“. Což vedlo k tomu, že facebook zpomaloval jeho šíření. Ke každému sdílení, které na sociální síti provedl některý uživatel fb navíc počítačový systém přivěsil oznámení Correctivu o „nesprávnosti“ článku.

Vydavatel Tichys Einblick Correctiv zažaloval u soudu. U prvoinstančního krajského soudu v Mannheimu neuspěl. Výrazně však zabodoval u odvolacího Vrchního soudu v Karlsruhe. Odvolací soudci důkladně rozebrali německým Základním zákonem (ústavou) garantované právo na svobodné šíření informací. A přiklonili se na stranu zpravodajského webu.

Cenzoři z Correctivu se při označení článku za „částečně dezinformační“ opírali o názor, že ne všichni signatáři dopisu zpochybňujícího stav klimatické nouze pracují jako vědci. Soud detailně posuzoval, co se podle názoru cenzorů považuje za „vědu“ a kdo je podle nich „vědec“. Právníci obou stran i soudci si spornost hodnocení „kdo je a není vědec“ názorně vysvětlili na pojmu „jurisprudence“. Jde o odborné označení právní vědy. Řada lidí ji nepovažuje za vědu, protože ti, kteří se jí živí, nepřináší žádné nové vynálezy. Což lze ovšem říci i o řadě jiných disciplín, které jsou většinou lidí za vědecké označovány.

Soud nakonec v rozsudku dospěl k závěru, že Correctiv se dopustil subjektivního hodnocení obsahu dopisu, místo aby posuzoval pravdivost zprávy o tom, že dopis byl napsán a jako „otevřený“ byl zveřejněn. Podle smlouvy s facebookem mají cenzoři u příspěvků ze sdělovacích prostředků ověřovat, jestli se např. skutečně stala událost, o níž médium referuje. “Correctoři” tedy měli ověřit – např. z jiného informačního zdroje – jestli taková skupina lidí skutečně napsala a zveřejnila otevřený dopis generálnímu tajemníkovi OSN. Neměli však právo hodnotit obsah takového dopisu ani posuzovat, kdo z jeho autorů je a není vědec.

Soud dal za pravdu vydavateli Tichys Einblick, který si stěžoval, že Correctiv moci svěřené mu facebookem zneužívá k nekalé konkurenci. I najatý cenzor totiž provádí svoji publikační činnost, kterou si rovněž vydělává peníze. Soud se při posuzování žaloby podrobně zabýval postavením obou aktérů. Na tom, že se média vzájemně komentují, neshledal nic protizákonného. Soudci však zdůraznili, že obě strany moci nejsou ve stejném postavení. Correctiv je na základě smlouvy s facebookem vybaven pravomocí „dávat razítko“ označující za „špatné“ produkty jiných konkurentů na mediálním trhu. Čímž je může výrazně poškodit a sebe potenciálně zvýhodnit u předplatitelů. A podle soudců tuto moc zneužil.

Pokud by Correctiv z facebooku neodstranil všechna svá hodnocení tohoto článku, kterým poškodil vydavatele Tichys Einblick, hrozila by mu podle rozsudku Vrchního soudu pokuta ve výši 250 tisíc eur. Členům statutárního orgánu Correcivu by navíc mohl hrozit trest 2 let vězení.

I když se soud zatím neodhodlal přímo zakázat činnost „cenzurních žoldnéřů“, kteří dělají „špinavou práci“ pro facebook, výrazně jim tím zúžil prostor. V Německu si cenzoři budou muset důkladně rozmyslet a zvážit všechny okolnosti, než nějaký článek označí za „dezinformační“. Soud tím ukázal cestu k obraně nezávislým webům, které přináší informace, o nichž média hlavního proudu mlčí. Doposud byl cenzoři ve výhodě. Mačkat tlačítko „fake news“ jim šlo velmi rychle. Nyní jim při jeho nesprávném použití mohou hrozit tisíce žalob, které je mohou finančně zničit. Nechat se najímat na takovou cenzořinu už nemusí být snadným a bezpečným způsobem výdělku.

Facebook zavedl praxi „žoldnéřských cenzorů“ po únorové schůzce šéfa firmy Marka Zurckerbega s místopředsedkyní Evropské komise Věrou Jourovou. Evropské komisi podle Jourové vadí spousta informací, které se o EU šíří po sociálních sítích. Tedy zejména ty pro Komisi ne zrovna „lichotivé“. Při osobním rozhovoru se zakladatele facebooku snažila přimět k tomu, aby se sociální síť postavila na tu „správnou stranu“ dobrovolně. V opačném případě by mohlo hrozit, že činnost sociálních sítí omezí nová směrnice nebo nařízení EU.

Ivan David